

Nr. -

I. vertegenwoordigd door Mr. , advo-  
caat bij het Hof van Cassatie,

II. vertegenwoordigd door Mr. , advocaat  
bij het Hof van Cassatie,

III. met als raadsman Mr. , advocaat bij  
de balie te Brussel,

beklaagden,

eisers tot cassatie van een arrest, op 10 december 1998  
gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen, correctionele  
kamer,

**HET HOF,**

Gehoord het verslag van raadsheer en op de conclu-  
sie van advocaat-generaal ;

Gelet op het bestreden arrest, op 10 december 1998 gewezen  
door het Hof van Beroep te Antwerpen, correctionele kamer ;

**I. Op de voorziening van :**

**Over het eerste middel, gesteld als volgt :**

***schending** van de artikelen 2, 12, 20 en 56 van het decreet*

van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen, 5, §1 van het besluit van de Vlaamse Executieve van 6 februari 1991 houdende vaststelling van het Vlaams Reglement betreffende de milieuvergunning ("Vlarem I") en 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek,

**doordat** de appelrechters eiser op strafrechtelijk vlak veroordelen op grond van de volgende overwegingen : "(...) dat door het strafdossier en door het onderzoek ter terechtzitting van het Hof gedaan, de schuld van (eiser en beklaagden) en

aan de hen respectievelijk ten laste gelegde feiten bewezen is geworden in zoverre deze feiten betrekking hebben op 'gedrenkt zagemeel' ; dat het Hof de feiten met betrekking tot 'bleekarde' niet aanhoudt ; Overwegende dat het Hof te dezen opmerkt : 1) dat het 'gedrenkt zagemeel' onder de benaming 'Resofuel', door het bedrijf van (eiser) gemengd werd met de grondstoffen die uiteindelijk na vormgeving en bakken, bakstenen opleverden ; dat deze 'Resofuel' werd geleverd door het afvalverwerkend bedrijf ) van beklaagde . ; dat laatstgenoemde deze 'Resofuel' fabriceerde op basis van de afvalprodukten van het bedrijf van beklaagde ; dat Biochim als erkend centrum voor verwerking van giftig afval met als hoofdaktiviteit het herwinnen van bevuilde solventen en na reiniging het terug leveren aan klanten, belangrijke hoeveelheden residuen (giftig afval) overhoudt die dan gemengd met zage-

meel worden getransporteerd naar ; dat het bedrijf van  
erin geslaagd is van dit afval een produkt, onder  
de benaming 'Resofuel', te fabriceren dat als 'alternatieve-  
gerecycleerde' of 'vervangingsbrandstof', en uitsluitend als  
brandstof, in bepaalde fabrieken wordt aangewend ; 2) dat de  
firma ., bij vergunning van de Bestendige Deputatie van  
Luik, toelating had bekomen, onder bepaalde voorwaarden, 'Reso-  
fuel' te fabriceren ; dat deze 'Resofuel', overeenkomstig de  
specifieke en nauwkeurige bewoordingen van de vergunning, een  
afvalstof blijft tot op het moment dat het effectief als brand-  
stof wordt herbruikt ; dat bovendien ook uit de bewoordingen  
van dezelfde vergunning blijkt dat het eindprodukt 'Resofuel'  
uitsluitend (uniquement) bedoeld is om als brandstof aan te  
wenden (cfr. St. 40/8, 40/14, 40/19, 40/28); dat trouwens er  
over geen betwisting kan bestaan dat 'Resofuel' niets anders  
betekent dan 'reso-brandstof' en dus rechtstreeks naar brand-  
stof (fuel) verwijst ; dat het derhalve vaststaat dat indien  
het produkt 'Resofuel' niet wordt gebruikt als brandstof en dus  
in strijd met de vergunning wordt aangewend, zoals in casu als  
(bijkomende - secondaire) grondstof door het te (ver)mengen met  
o.m. klei voor bakstenen, het produkt "Resofuel" een afvalstof  
is en blijft en derhalve geenszins, zoals in conclusies wordt  
voorgehouden, als een loutere grondstof moet worden aangezien ;  
3) dat het plan, uitgedacht door beklaagde om 'Resofuel' aan

te wenden 'als grondstof' door het te mengen met klei bij de produktie van bakstenen, goed onthaald werd zowel door (eiser) als door beklaagde ; dat immers (eiser) het gedrenkte zage-meel (=resofuel) gratis verkreeg (het aanvankelijk gebruikte zuiver zagemeel kostte 1200 fr./ton) en beklaagde F. de afzetmarkt voor zijn 'Resofuel' opmerkelijk zag uitbreiden ; dat tenslotte beklaagde . een reductie van 10 % mocht verwachten op de kostprijs van de leveringen van afvalstoffen aan ; dat beklaagde beide beklaagden samenbracht en de gegevens omtrent de kwaliteit, behoeften en voorwaarden allerhande, tussen de drie beklaagden, die kennelijk wisten en alleszins moesten weten dat 'Resofuel' wettelijk niet als grondstof maar als brandstof kon worden aangewend, duidelijk en nauwkeurig werden bepaald : dat het (hof van beroep) te dezen verwijst o.m. naar de brief van aan , de brief van aan en de verklaring van beklaagde waaruit duidelijk blijkt dat, wetens en willens 'Resofuel' niet zou worden aangewend als 'brandstof' ; dat van enige dwaling, laat staat van onoverwinnelijke dwaling, geen sprake kan zijn in hoofde van een der beklaagden nu zij als voorzichtige en redelijke mensen, die over een minimum aan milieubewustzijn beschikken, zeker wisten en moesten weten dat niet zonder meer 'zagemeel gemengd met giftige afvalstoffen (solventen)' konden worden gemengd met klei om zonder gevaar voor de omgeving,

zonder aangepaste installatie en zonder controle, bakstenen te fabriceren ; dat van geschoolde ondernemers mag verwacht worden dat zij minstens het onderscheid tussen (vervangings-) brandstof en een grondstof ter produktie van bakstenen kennen ; 4) dat de steenbakkerij o.l.v. (eiser) ongeveer een 3 miljoen kg 'Resofuel' in de produktie van de bakstenen verwerkte en deze 'Resofuel', al naar gelang de produktie, opsloeg (cfr. foto's), dat ook na de vrijgave (na beslag ter plaatse) deze opslag van gedrenkt zagemeel nog werd vastgesteld ; 5) dat de verschillende klachten van de buurtbewoners in de omgeving van de steenbakkerij niet alleen hun oorzaak vonden in de verspreide geur van de "bleekaarde" maar ook te wijten was aan de rook en geur ingevolge het procédé van klei en gedrenkt zagemeel ; dat het te dezen wel kenschetsend is dat aanvankelijk door o.m. L. S. met geen woord gerept wordt over het gebruik in het produktieproces van bakstenen over "gedrenkt zagemeel" maar slechts gesproken wordt over "zagemeel" en uiteindelijk moet toegeven dat, zij het door de pers overdreven, rook en geur kan vrijkomen ; 6) dat de activiteiten, zoals hoger omschreven nl. het mengen van voormelde afvalstof (Resofuel) in de klei ter produktie van bakstenen, ontegensprekelijk een vergunningsplichtige activiteit is die, in casu, trouwens zich niet beperkt tot verwerking van het afvalprodukt in de klei maar bovendien ook uiteindelijk een vorm van afvalverwijdering inhoudt ; dat deze afvalver-

*werkingsverwijderingsaktiviteit alleszins valt onder de reglementering van Vlarem en de Mijncode hieraan geen afbreuk doet ; dat in casu trouwens evenmin sprake is van het 'rechtstreeks en wettig gebruik van afval' nu duidelijk is gebleken dat de 'Reso-fuel' onwettig als grondstof bij het steenbakken werd gebruikt, waardoor die afvalstof uiteindelijk in het procedé van bakken verdween en dus werd verwijderd, hetzij in de lucht door de verbranding-verdamping tijdens de bak-droogfase, hetzij in de bakstenen zelf die werden verkocht" (pp. 5-7 van het bestreden arrest),*

***terwijl, eerste onderdeel,** het begrip "afvalstof" in de zin van het decreet van 2 juli 1981 wettelijk wordt omschreven in artikel 2.1° van dit decreet, te weten als zijnde "elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen"; Het bestreden arrest niet wettelijk vermag het te dezen toepasselijk begrip afvalstof te omschrijven hetzij op grond van de bewoordingen van de aan het afvalverwerkend bedrijf . verleende vergunning, hetzij op basis van de gangbare betekenis van het woord "RESOFUEL" en eiser op basis van deze onwettige omschrijving van het begrip afvalstof niet vermag schuldig te verklaren aan een inbreuk op de afvalstoffenwetgeving ; de appèlrechters aldus evenmin wettig konden oordelen dat eiser zich schuldig zou hebben gemaakt aan een inbreuk op Vlarem I, nu door de onwettige definiëring*

van het begrip "afvalstof" niet naar recht wordt verantwoord dat eiser een vergunningsplichtige inrichting zou hebben uitgebraat zonder vergunning,

**zodat** de appèlrechters, door de aan eiser ten laste gelegde misdrijven bewezen te verklaren, hun beslissing niet naar recht verantwoorden (schending van artikelen 2.1°, 12, 20 en 56 van het decreet van 2 juli 1981 en 5 van het besluit van de Vlaamse Executieve van 6 februari 1991),

**en terwijl, tweede onderdeel,** het bestreden arrest door voormelde redengeving aan de vergunning, uitgereikt aan

. door de bestendige deputatie van een draagwijdte geeft die onverenigbaar is met de bewoordingen ervan; artikel 4 van de bijzondere voorwaarden van die vergunning bepaalt dat het eindprodukt enkel bestemd is om als brandstof te dienen in cementovens, kalkovens of ieder ander productieproces voor zover dat: 1) de temperatuur van de oven waar de verbranding geschiedt minstens 1000 °C is en dat de inzettijd minstens twee seconden bedraagt; 2) de verbrandingsinstallatie het voorwerp heeft uitgemaakt van eventueel vereiste vergunningen; het aldus duidelijk is dat "Resofuel" niet uitsluitend bedoeld is om als brandstof aangewend te worden, maar bestemd is om als brandstof te dienen in cementovens, kalkovens of ieder ander verbrandingsproces op voorwaarde dat aan de twee voorwaarden, die worden vermeld in fine van artikel 4 van de bijzondere voorwaarden, is

*voldaan ; het bestreden arrest bijgevolg door te steunen op een zeer gedeeltelijke lectuur van voormeld artikel 4 van de bijzondere voorwaarden, de bewijskracht van de vergunning schendt door aan het toegestane gebruik van "Resofuel" een beperking toe te voegen, die niet in de vergunning voorkomt,*

***zodat** de appèlrechters de bewijskracht van de genoemde akte miskennen (schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek) :*

**Wat het eerste onderdeel betreft :**

Overwegende dat de appèlrechters beschrijven waaruit het product "resofuel" bestaat ; dat hun overweging "dat trouwens er over geen betwisting kan bestaan dat 'resofuel' niets anders betekent dan 'reso-brandstof' en dus rechtstreeks naar brandstof(fuel) verwijst" slechts een overvloedige bijkomende beschouwing is ;

Overwegende dat, krachtens artikel 3, a), van het decreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen, zoals het van toepassing was op het ogenblik van de ten laste gelegde feiten, onder afvalstoffen verstaan wordt : "elke stof of elk voorwerp waarvan de houder zich wil ontdoen, zich ontdoet of zich moet ontdoen krachtens dit decreet of krachtens op grond van dit decreet vastgestelde bepalingen" ;

Dat met stof of voorwerp hier wordt bedoeld deze die de houder niet wettelijk als grondstof of als product kan aanwenden

of niet wettelijk als dusdanig wil aanwenden ; dat het wettelijk karakter van de aanwending moet worden getoetst aan elke wet, uitvoeringsbesluit of krachtens deze wet of besluit verleende vergunning, die ze toelaat, verbiedt of aan voorwaarden onderwerpt ;

Overwegende dat de appèlrechters uit de voorwaarden van de aan het afvalverwerkend bedrijf . verleende vergunning wettig vermogen af te leiden dat het product "resofuel" slechts onder de voorwaarden van die vergunning wettelijk als dusdanig kan worden aangewend ; dat zij dan ook uit het karakter van afvalstof van het product "resofuel" dat niet wordt gebruikt overeenkomstig de voorwaarden van de aan . verleende vergunning, eveneens wettig vermogen af te leiden dat eiser een vergunningplichtige inrichting heeft uitgebaat zonder vergunning ;

Dat het onderdeel niet kan worden aangenomen ;

**Wat het tweede onderdeel betreft :**

Overwegende dat eiser niet aanvoert, dat in de lezing die hij aan de aan . verleende vergunning geeft, de beslissing niet naar recht zou zijn verantwoord ;

Dat het onderdeel niet tot cassatie kan leiden, mitsdien niet ontvankelijk is ;

**Over het tweede middel, gesteld als volgt :**

*schending van artikel 149 van de Grondwet,*

**doordat** na te hebben vastgesteld dat "de steenbakkerij o.l.v. (eiser) ongeveer een 3 miljoen kg 'Resofuel' in de produktie van de bakstenen verwerkte", op grond dat "de activiteit zoals hoger omschreven, nl. het mengen van voormelde afvalstof (Resofuel) in de klei ter produktie van bakstenen, ontegensprekelijk een vergunningsplichtige activiteit is die, in casu, trouwens zich niet beperkt tot verwerking van het afvalprodukt in de klei maar bovendien ook uiteindelijk een vorm van afvalverwijdering inhoudt ; dat deze afvalverwerkingsverwijderingsactiviteit alleszins valt onder de reglementering van Vlarem en de Mijncode hieraan geen afbreuk doet ; dat in casu trouwens evenmin sprake is van 'het rechtstreeks en wettig gebruik van afval' nu duidelijk is gebleken dat de 'Resofuel' onwettig als grondstof bij het steenbakken werd gebruikt, waardoor die afvalstof uiteindelijk in procédé van bakken verdween en dus werd verwijderd, hetzij in de lucht door de verbranding-verdamping tijdens de bakdroogfase, hetzij in de bakstenen zelf die werden verkocht",

**terwijl**, het bestreden arrest door enerzijds vast te stellen dat de steenbakkerij onder leiding van (eiser) ongeveer drie miljoen kg "Resofuel" in de produktie van bakstenen verwerkte en anderzijds te beslissen dat de activiteit van het mengen van voormelde "afvalstof" Resofuel in de klei, ter produktie van bakstenen zich niet beperkt tot verwerking van

*het afvalprodukt in de klei maar bovendien ook uiteindelijk een vorm van afvalverwijdering inhoudt in het ongewisse laat of de activiteit van de steenbakkerij als verwerking van afvalstoffen, dan wel als verwijdering van afvalstoffen dient te worden aangemerkt, het bestreden arrest het Hof bijgevolg niet de mogelijkheid geeft de wettigheid van de bestreden beslissing na te gaan, nu enkel de verwijdering van afvalstoffen onderworpen is aan de reglementering van het decreet van 28 juni 1985 inzake milieuvergunning, afgekort Vlarem en de verwerking van afvalstoffen daarentegen geen vergunningsplichtige activiteit is,*

**zodat** *het bestreden arrest door onduidelijkheid is aangetast en dienvolgens niet regelmatig met redenen is omkleed (schending van artikel 149 van de Grondwet) :*

Overwegende dat de appèlrechters overwegen dat "de activiteit (...) namelijk het mengen van voormelde afvalstof (Reso-fuel) in de klei ter productie van bakstenen, ontegensprekelijk een vergunningsplichtige activiteit is die, in casu, trouwens zich niet beperkt tot verwerking van het afvalprodukt in de klei maar bovendien ook uiteindelijk een vorm van afvalverwijdering inhoudt" ;

Dat zij aldus duidelijk te kennen geven dat de activiteit een vergunningsplichtige verwijdering van afval uitmaakt ;

Dat het middel feitelijke grondslag mist ;

**II. Op de voorziening van :**

Gelet op de memorie die aan dit arrest is gehecht en daarvan deel uitmaakt ;

Overwegende dat de middelen nagenoeg identiek zijn aan de namens aangevoerde middelen ;

Dat ze om de in het antwoord op deze middelen vermelde redenen niet kunnen worden aangenomen ;

**III. Op de voorziening van :**

**Over het middel, gesteld als volgt :**

***schending** van artikel 149 van de Grondwet;*

***doordat** het bestreden arrest het aan eiser ten laste gelegde feit bewezen verklaart, en hem een geldboete oplegt van 20.000 BEF, door verhoging met opdecimes gebracht op 1.800.000 BEF of een vervangende gevangenisstraf van drie maanden ; de tenuitvoerlegging van de uitgesproken geldboete wordt uitgesteld voor een termijn van drie jaar, met uitzondering van een gedeelte van 1.000 BEF, door verhoging met opdecimen gebracht op 90.000 BEF,*

***terwijl** eiser in zijn voor het hof van beroep neergelegde conclusie verwezen had naar zijn conclusie dd. 29 april 1996 en aanvullende conclusie dd. 8 november 1996 neergelegd in eerste*

aanleg voor kamer 8 C van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen ; eiser hierbij gepreciseerd had dat de inhoud van deze conclusies als integraal overgenomen beschouwd moesten worden ; eiser in zijn conclusie genomen voor de correctionele rechtbank, waarvan de inhoud voor het hof van beroep als integraal overgenomen moest worden beschouwd, in zeer ondergeschikte orde als verweer had ingeroepen dat artikel 56 van het decreet van 2 juli 1981 in zeer vage en algemene bewoordingen gesteld is ; eiser hieraan de vraag had gekoppeld of het in de artikelen 12 en 14 van de Grondwet vervatte legaliteitsbeginsel hierdoor niet werd geschonden ; eiser dit verweer daarenboven gekoppeld had aan het verzoek een prejudiciële vraag aan het Arbitragehof te stellen, met name of artikel 56 van het decreet van 2 juli 1981 in haar oorspronkelijke versie en zoals gewijzigd door het decreet van 20 juli 1994, de artikelen 12 en 14 van de Grondwet schendt doordat het vage en algemene bewoordingen hanteert die het de verdachte niet mogelijk maken zich op een efficiënte manier te verdedigen ; eiser deze vraag uitdrukkelijk had hernomen in het dispositief van zijn conclusie ; eiser meer bepaald heeft laten gelden "C. In zeer ondergeschikte orde. In de veronderstelling dat de dagstelling voldoende duidelijk zou zijn -quod non-, dient vastgesteld dat het artikel 56 van de wet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen in zeer vage en algemene bewoordingen gesteld is.

Wordt immers bestraft "... hij die de voorschriften, vastgesteld door of krachtens dit decreet of de voorschriften van de verleende vergunning overtreedt...". Het vanuit het legaliteitsbeginsel afgeleide "lex certa" beginsel, brengt met zich mee dat de wetgever het strafwaardig gedrag zo nauwkeurig mogelijk dient te omschrijven. Het tegenovergestelde geval kan inderdaad tot absurde consequenties leiden. haalt in dit verband het voorbeeld aan van een vage en algemene strafbaarstelling inzake emissies in de lucht die ertoe zou leiden dat elke roker zich aan die wetgeving strafbaar zou stellen (zie M. FAURE, in Voorontwerp Decreet Milieubeleid, die Keure, 1995, Titel III, p. 762). De vraag dient dus gesteld te worden of het artikel 56 van het decreet van 2 juli 1981, zoals het vaag en algemeen is opgesteld, het in de artikelen 12 en 14 van de Grondwet vervatte legaliteitsbeginsel niet schendt. Concluant stelt dus voor een prejudiciële vraag aan het Arbitragehof te stellen, met name of het artikel 56 van het decreet van 2 juli 1981 in haar oorspronkelijke versie en zoals gewijzigd door het decreet van 20 juli 1994, de artikelen 12 en 14 van de Grondwet schendt doordat het vage en algemene bewoordingen hanteert die het de verdachte niet mogelijk maken zich op een efficiënte manier te verdedigen. Het bestreden arrest dit in de conclusie regelmatig opgeworpen verweermiddel, en het verzoek tot het stellen van een prejudiciële vraag, niet beantwoordt en bijgev-

*olg niet naar recht is gemotiveerd (schending van artikel 149 van de Grondwet) :*

Overwegende dat de appèlrechters, door te verwijzen naar de vaststelling door de eerste rechters "dat de dagvaarding opzich- tens (eiser) voldoende gespecificeerd en duidelijk is", het uit- gangspunt van eisers verweer verwerpen en beantwoorden ;

Dat het middel feitelijke grondslag mist ;

En overwegende, wat alle eisers betreft, dat de substan- tiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen in acht zijn genomen en de beslissing overeenkomstig de wet is gewezen ;

**OM DIE REDENEN,**

Verwerpt de voorzieningen ;

Veroordeelt de eisers in de kosten van hun respectieve voorzieningen.

Gezegde kosten begroot in het geheel op de som van vijfduizend negenhonderd negenenveertig frank, waarvan I. op de voorziening van : duizend negenhonderd drieëntachtig frank verschul- digd, II. op de voorziening van : duizend negenhonderd drieëntachtig frank verschuldigd en III. op de voorziening van : duizend negenhonderd drieëntachtig frank verschuldigd.

Aldus door het Hof van Cassatie, tweede kamer, te Brussel, in

12 DECEMBER 2000

openbare terechtzitting van twaalf december tweeduizend  
uitgesproken, alwaar aanwezig zijn raadsheer waarnemend  
voorzitter, raadsheren ,  
advocaat-generaal , griffier .